

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนแออัดเขตเมือง

ชื่อผู้เขียน : นางมณฑิรา อินทะพันธ์

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต : สาขาวิชาการศึกษาอนุกระบวน

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ ลีสุวรรณ ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ กรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เจิตหล้า สุนทรวิภาต กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ ศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนแออัดระแกง เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เพื่อหารูปแบบการดำเนินงานที่เหมาะสมต่อไป

วิธีการศึกษาวิจัยเป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การจัดกลุ่มสนทนา และการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แหล่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ คือ ผู้สูงอายุและผู้ให้ข้อมูลทั่วไปคือ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขสมาชิกในครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีแยกแยะข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอผลด้วยการบรรยายเชิงวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในชุมชนแออัดเขตเมืองมีการดูแลสุขภาพตนเองดี เมื่อมีอาการเจ็บป่วย ผู้สูงอายุจะไม่ดูแลปฏิบัติตนอย่างใดเลย ปล่อยให้อาการของโรคหายไปเอง รักษาด้วยสมุนไพร บางครั้งใช้วิธีการรักษาทางไสยศาสตร์ร่วมด้วย หรือหาซื้อยาแผนปัจจุบันรักษาโรค เมื่อมีอาการรุนแรงขึ้นจะไปพบแพทย์ตามสถานบริการสาธารณสุขหรือโรงพยาบาล ซึ่งผู้สูงอายุทุกคนได้รับบัตรสงเคราะห์ให้การรักษายาฟรี หลังการเจ็บป่วยมีอาการหายปกติ ผู้สูงอายุจะปฏิบัติตนเหมือนกันกับการเจ็บป่วย คือ การเฝ้าระวังตนเองไม่

ให้เกิดโรคขึ้นอีก เพื่อลดปัญหาภาระค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว พฤติกรรมการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ
ในชุมชนมีส่วนสัมพันธ์กับบริบทของชุมชนและครอบครัว โดยเฉพาะระบบเครือญาติ เพื่อนบ้าน
ภูมิปัญญาชาวบ้าน ชนบทธรรมเนียมประเพณี แหล่งข่าวสารความรู้จากสื่อต่าง ๆ จากภายนอกและ
ภายในชุมชน ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสามารถส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ
ตนเองทั้งก่อนการเจ็บป่วย ระหว่างการเจ็บป่วยและหลังการเจ็บป่วยที่แตกต่างกัน

Thesis Title : Self-Care Behaviors of the Elderly in the Urban
Slum Community

Author : Mrs. Montira Intaphan

M.Ed. : Nonformal Education

Examining Committee :

Assoc.Prof.Dr. Chukiat Leesuwat Chairman

Assist.Prof.Dr. Anurak Phanyanuwat Member

Assoc.Prof.Dr. Cherdla Suntornwipart Member

Abstract

This thesis was aimed at examining health care behaviors of the elderly people in Rakaeng congested community, Chiang Mai City Municipality, and factors related to those behaviors.

The study was of qualitative nature relying on field observations, interviews, focus group discussions and analyses of documents and academic papers. Key informants were community elders and general informants comprised community leaders, health volunteers, family members and relevant organizations and agencies operating in the community.

The study found that in general community elders took a rather good care of their health. However, when they were sick, they did a number of things ranging from not doing anything whatsoever about it, seeking herbal and sometimes superstitious treatment or buying modern

medicines from drug stores. When the illness become serious, they went to see physicians at either health service center or hospital. Every senior citizen, at the time of the study had a medicare card.

Once the illness was over, they stayed alert and prevented it from reoccurring in order to reduce the financial burden of their families.

Furthermore, it was found that senior citizens' health care behaviors were related to their community and family contexts, especially kinship system, neighbors, local wisdom, community culture and traditions. At the same time, and in addition, information from various media sources both within and outside the community was found to directly and indirectly shape health self-care behaviors of the senior citizens prior to, during and after illnesses but with different degrees.